

**KASALXONADA NEFROLOGIYA VA GEMODIALIZ BO'LIMI
TUZULISHI VA ISH TARTIBINI O'RGANISH**

*G'allaorol Abu Ali Ibn Sino nomidagi j
amoaat salomatligi texnikumi
o'qituvchisi
Rustamov Tolliboy G'aybullayevich*

Annotatsiya

Mazkur maqolada kasalxonalarda faoliyat yurituvchi nefrologiya va gemodializ bo'limlarining tuzilishi, asosiy vazifalari, bemorlarni qabul qilish va davolash jarayonlari, tibbiyot xodimlarining vazifalari hamda gemodializ muolajasini tashkil etish tartibi yoritilgan. Buyrak kasalliklari bilan og'riqan bemorlarga zamonaviy tibbiy yordam ko'rsatishda nefrologiya va gemodializ bo'limlarining ahamiyati, ularda sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish hamda bemorlar xavfsizligini ta'minlash masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: nefrologiya, gemodializ, surunkali buyrak yetishmovchiligi, buyrak kasalliklari, dializ apparati, hamshiralik parvarishi, ekstrakorporal davolash, tibbiy yordam.

Abstract

This article discusses the structure and operational procedures of nephrology and hemodialysis departments in hospitals. It highlights patient admission, treatment processes, responsibilities of medical personnel, organization of hemodialysis procedures, and the importance of these departments in providing modern medical care for patients with kidney diseases. Special attention is paid to infection control, patient safety, and nursing care in nephrology and hemodialysis units.

Keywords: nephrology, hemodialysis, chronic kidney disease, renal failure, dialysis machine, nursing care, extracorporeal therapy, medical service.

Kirish

Buyrak organizmning eng muhim a'zolaridan biri bo'lib, moddalar almashinuvi natijasida hosil bo'lgan zararli mahsulotlarni chiqarib tashlash, suv-elektrolit muvozanatini saqlash hamda qon bosimini boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Buyrak faoliyatining buzilishi inson salomatligiga jiddiy xavf tug'diradi. Ayniqsa, surunkali buyrak yetishmovchiligi rivojlanganda bemorning hayotini saqlab qolish uchun gemodializ yoki buyrak transplantatsiyasi zarur bo'ladi. Shu sababli zamonaviy davolash muassasalarida nefrologiya va gemodializ bo'limlari tashkil etilib, ularda yuqori malakali tibbiyot xodimlari faoliyat yuritadi.

Nefrologiya bo'limi buyrak va siydik chiqarish tizimining turli kasalliklari bilan og'riqan bemorlarni tashxislash, davolash va kuzatish bilan shug'ullanadi. Gemodializ bo'limi esa buyrak faoliyati yetarli darajada ishlamay qolgan bemorlarga sun'iy buyrak apparati yordamida qon tozalash xizmatini ko'rsatadi.

Nefrologiya bo'limining tuzilishi

Nefrologiya bo'limi odatda kasalxonaning ixtisoslashgan tarkibiy qismi hisoblanadi. Bo'lim tarkibiga bemorlar palatalari, muolaja xonasi, shifokorlar xonasi, hamshiralar posti, laboratoriya bilan bog'lanish tizimi, dori vositalarini saqlash xonasi hamda sanitariya-gigiyena xonalari kiradi.

Bo'limda nefrolog shifokorlar, katta hamshira, hamshiralar, kichik tibbiy xodimlar va zaruratga qarab laboratoriya mutaxassislari faoliyat yuritadi. Ularning asosiy vazifasi buyrak kasalliklarini erta aniqlash, davolash va asoratlarning oldini olishdan iborat.

Nefrologiya bo‘limida glomerulonefrit, pielonefrit, nefrotik sindrom, buyrak tosh kasalligi, surunkali buyrak kasalligi va boshqa nefrologik patologiyalar bilan og‘rigan bemorlar davolanadi. Har bir bemor uchun individual davolash rejasi ishlab chiqiladi va muntazam nazorat olib boriladi.

Gemodializ bo‘limining tuzilishi

Gemodializ bo‘limi maxsus jihozlangan bo‘lib, unda zamonaviy dializ apparatlari, suvni tozalash tizimi, monitoring uskunalari va shoshilinch yordam vositalari mavjud bo‘ladi. Bo‘lim quyidagi qismlardan tashkil topadi:

- Gemodializ zali;
- Bemorlarni kutish va dam olish xonasi;
- Shifokor va hamshiralar xonasi;
- Suv tayyorlash va tozalash tizimi xonasi;
- Sarf materiallarini saqlash ombori;
- Dezinfeksiya va sterilizatsiya xonasi;
- Favqulodda yordam ko‘rsatish burchagi.

Gemodializ bo‘limining markaziy qismi dializ zali hisoblanadi. Bu yerda bir vaqtning o‘zida bir nechta bemorlarga dializ muolajasi o‘tkazilishi mumkin. Har bir apparat texnik xavfsizlik talablariga muvofiq ishlatiladi va muntazam texnik nazoratdan o‘tkaziladi.

Gemodializ bo‘limining ish tartibi

Gemodializ bo‘limida ish qat’iy reja asosida tashkil etiladi. Bemorlar dializ seanslariga oldindan tuzilgan jadval bo‘yicha qabul qilinadi. Odatda surunkali buyrak yetishmovchiligi bo‘lgan bemorlar haftasiga 2–3 marta gemodializ muolajasini oladilar.

Bemor bo‘limga kelgach, uning tana vazni, arterial qon bosimi, yurak urish tezligi va umumiy holati baholanadi. Shundan so‘ng bemor dializ apparatiga ulanadi. Muolaja davomida qon organizmdan tashqariga chiqarilib, maxsus filtr – dializator orqali tozalanadi va qayta organizmga yuboriladi.

Gemodializ jarayoni odatda 3–5 soat davom etadi. Muolaja vaqtida hamshira va shifokor bemorning holatini doimiy kuzatib boradi. Arterial bosimning pasayishi, ko‘ngil aynishi, mushak tortishishi yoki boshqa asoratlar kuzatilsa, zudlik bilan tibbiy yordam ko‘rsatiladi.

Muolaja tugagach, bemorning umumiy holati qayta baholanadi, hayotiy ko‘rsatkichlari tekshiriladi va keyingi seans sanasi belgilanadi.

Hamshiraning vazifalari

Gemodializ va nefrologiya bo‘limlarida hamshiralarning roli juda muhim hisoblanadi. Ular bemorlarni muolajaga tayyorlaydi, hayotiy ko‘rsatkichlarni nazorat qiladi, dori vositalarini o‘z vaqtida yuboradi hamda sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya etilishini ta’minlaydi.

Hamshira dializ apparatini ishga tayyorlash, magistrallarni ulash, steril materiallardan foydalanish va muolaja vaqtida bemorning ahvolini kuzatish uchun javobgar hisoblanadi. Bundan tashqari, bemorlarga parhez, suyuqlik iste’moli va sog‘lom turmush tarziga oid tavsiyalar beradi.

Sanitariya-gigiyena talablari

Gemodializ bo‘limida infeksiyon xavfsizlikni ta’minlash muhim ahamiyatga ega. Barcha tibbiy asbob-uskunalar dezinfeksiya qilinadi, bir martalik materiallar qayta ishlatilmaydi. Tibbiyot xodimlari shaxsiy himoya vositalaridan foydalanishi va qo‘l gigiyenasi qoidalariga qat’iy rioya qilishi lozim.

Virusli gepatitlar, OIV infeksiyasi va boshqa qon orqali yuqadigan kasalliklarning oldini olish maqsadida epidemiologik nazorat muntazam olib boriladi. Har bir bemor uchun xavfsiz va steril sharoit yaratiladi.

Xulosa

Nefrologiya va gemodializ bo‘limlari buyrak kasalliklari bilan og‘rigan bemorlarga ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam ko‘rsatishda muhim o‘rin tutadi. Ushbu bo‘limlarning to‘g‘ri tashkil etilishi, zamonaviy jihozlar bilan ta‘minlanishi va malakali tibbiyot xodimlarining faoliyati bemorlar hayot sifatini yaxshilash hamda umr davomiyligini uzaytirishga xizmat qiladi. Gemodializ bo‘limlarida ish tartibiga qat‘iy rioya qilish, infeksiyon xavfsizlikni ta‘minlash va sifatli hamshiralik parvarishini tashkil etish davolash samaradorligining asosiy omillaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N. A. Muhamedov. Nefrologiya asoslari. Toshkent, 2022.
2. S. A. Saidov. Ichki kasalliklar va nefrologiya. Toshkent, 2021.
3. KDIGO Clinical Practice Guidelines for Chronic Kidney Disease, 2024.
4. National Kidney Foundation. KDOQI Clinical Practice Guidelines, 2023.
5. T. H. Hostetter. Handbook of Dialysis, 6-nashr, 2023.
6. A. K. Abbasov. Hamshiralik ishi va bemor parvarishi. Toshkent, 2020.
7. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO)ning buyrak kasalliklari va gemodializ bo‘yicha tavsiyalari.